

Quan els blancs fan de

Quatre persones han estat empresonades a l'estat espanyol en el que va d'any per problemes de compliment de sentències de divorci: dos homes a Saragossa, un altre a Barcelona i una dona a València. Els dos pares separats aragonesos van ser acusats de no pagar a l'ex-muller l'obligada pensió alimentària, tot i que el primer d'ells sobrevivia amb un salari social concedit pel Govern d'Aragó.

El jutge barceloní Pasqual Estivill, ben conegut per les seues ordres de presó preventiva contra Jordi Planasdemunt, Bertran de Caralt i altres, va decidir també l'ingrés en presó d'un altre home separat. L'home no pagava, segons el jutge, la pensió alimentària a la seua ex-muller, que manté tres fills. Sembla que l'inculpat va deixar de passar-li la quantitat estipulada (120.000 pessetes mensuals) després de ser acomiadat de la seua feina de director de màrqueting amb una indemnització de tres milions de pessetes. L'home va decidir de comprar-se un cotxe en lloc de liquidar els més de dos milions de pessetes de deute familiar acumulat des del juliol del 1992. Però quan aquest separat era a les llistes de l'INEM, amb un subsidi d'atur de 110.714 pessetes mensuals, també estava obligat a lliurar a la seua ex-cònjuge les 120.000 pessetes estipulades per sentència judicial. La decisió del jutge Estivill de fer ingressar en presó el pare morós ha creat controvèrsia en cercles de l'advocacia, ja que la va adoptar quan només s'iniciava la instrucció del cas.

Thermidor judicial. Amb les sentències condemnatòries de Saragossa i Barcelona, l'Associació de Dones Juristes Themis, que aglutina la flor i nata de l'advocacia feminista, va aconseguir un càstig exemplar per intimidar qualsevol altre endeutador. Themis ja havia informat el Consell General del Poder Judicial de la feble resistència dels jutges a escarmentar els pares separats que no pagaven o es retardaven en el pagament de la pensió establerta per sentència judicial. Pocs dies després d'aquestes dues sentències de presó, la Federació de Dones Separades i Divorciades anunciava que havia baixat en un 20% la morositat dels pares separats, per un possible efecte intimidatori. Des del 1989, deixar de pagar la pensió a l'ex-cònjuge està tipificat com a delictes i és sancionat amb penes d'arrest major –fins a sis mesos de presó més una multa de 100.000 a 500.000 pessetes– si es deixen de pagar durant tres mesos seguits o sis no consecutius.

Les juristes feministes lluiten contra els homes que no paguen la pensió a les seues ex-dones, les associacions de pares separats parlen de discriminació en les decisions judicials sobre separacions i divorcis. Parelles enfrontades i fills disputats, aquest és el saldo cruel d'un procés traumàtic en el qual no sempre la justícia l'encerta.

Segons aquesta entitat, hi ha actualment al voltant d'un miler de denúncies interposades per incompliment del pagament de pensions. Unes 600 han estat interposades en els últims quatre anys per part de l'Associació de Dones Juristes Themis, que agrupa prop de 80 advocades de tot l'estat, de clares simpaties guerristes i subvencionada amb 20 milions de pessetes anuals pel Ministeri d'Afers Socials i l'Institut de la Dona.

Maria Ballester, presidenta de l'Associació de Separats i Divorciats, creu que "l'incompliment de les responsabilitats del pare es produeix fins i tot després de la sentència dictada pel jutge". La secretària de la mateixa entitat, Maria Consolación, exposa que "l'escàs compliment de les sentències judicials per part dels pares beneficia els advocats, els quals realment trauen profit d'aquests assumptes". Una altra dona, Ana María Pérez, presidenta de l'Associació de Dones Separades, opina que "el 80% dels homes separats paguen per pura obligació, ja que si no ho fan, els embarguen la nòmina".

Guerra de sexes. Mentre no s'apliquen solucions més adequades a l'extracció social dels separats i a la situació econòmica espanyola, la normalitat serà impossible i el negoci jurídic de les famílies trencades continuarà sent rendible. Segons Jesús Moncho, fundador de l'Associació Alacantina de Pares Separats, "les sentències són pràcticament alienes al contacte humà i a l'opinió dels nens. Es fonamenten en una legislació anquilosada i es trameten en judicis extremadament cars i lents". La sexòloga Ana Paula Cid afirma: "certament, la justícia actua en moltes ocasions discriminatòriament, és a dir, que paguen justos per pecadors, ja que, en un col·lectiu tan ampli, hi ha molts homes que tenen la raó en la demanda de divorci o de separació. Ara bé, pel que fa als fills, els homes no tenen, generalment, les responsabilitats globals pròpies de les dones".

L'Associació Alacantina de Pares Separats va ser, juntament amb la barcelonina, el principal motor de l'ofensiva pels drets civils de pares, i va donar lloc a la Federació Estatal de Pares Separats (FEPS). Presidida per l'alacantí Ramon Pastor, la FEPS compta amb més de dos mil associats (homes i dones, encara que un 80% són homes). La seva reivindicació primordial és la custòdia compartida: "Excepte en un 2% dels casos, els homes sempre perdem la guarda i custòdia dels fills, fins i tot quan ells es manifesten a favor de conviure amb el pare, tot i que sempre és necessari compartir la pa-

negres

tria potestat o intervenir tots dos en l'educació, salut i desenvolupament dels nens", segons que explica Pastor. També la igualtat real entre sexes i la modificació de l'actual Llei del Divorci són objectius jurídics de la FEPS, els dirigents de la qual es consideren marginats i castigats per l'administració: "ens van denegar -al·leguen- una subvenció de tan sols 150.000 pessetes".

En aquests moments, la FEPS està en plena campanya de recollida de signatures per tal de presentar una iniciativa legislativa popular a les Corts a favor de la custòdia compartida, l'anul·lació de la pena de presó per impagaments de pensions i la tipificació de l'habitatge com a bé ganancial dels dos cònjuges (ara la dona sol quedar-se amb el domicili conjugal). Per a aconseguir-ho, segons la FEPS, cal modificar diversos articles del Codi Penal i de la Llei d'Enjudiciament Civil. La jutgessa de família María José Román opina que "un home és tan capaç com una dona per poder atendre totes les necessitats d'un nen". Román no creu "en la biologia i sí en canvi en les circumstàncies personals de cadascú".

L'Associació de Pares Separats de València va aconseguir recentment un *triomf* ben discutible, quan la sala penal número 3 de València va condemnar a un mes de presó una dona que impedia reiteradament que el seu ex-marit poguera visitar la filla tres hores cada diumenge. Segons aquesta associació, "el 90% de les dones separades impedeixen als pares de veure els seus fills". Ramon Pastor considera aquesta xifra "completament exagerada", a part que no és partidari de ficar ningú a la presó. Segons Ana María Pérez, presidenta de la Federació de Dones Separades, només el 15% de les dones s'oposa al règim de visites, un 7% sense raons objectives i un 8% amb raons fundades, com ara el temor a maltractaments o a agressions. L'obstaculització del règim de visites atorgades als pares per sentència judicial encara no està penalitzada.

Tot i aquesta guerra de xifres, és possible un acord global per damunt dels sexes i els estaments professionals: la conveniència de crear un fons de garantia familiar de fons públics, que avanci a pares i mares les pensions de supervivència. Aquest fons avançaria uns pressupostos que després caldria cobrar mitjançant altres fórmules als reincidents. Però la crisi pública de l'administració espanyola ajorna indefinidament una medicina de convivència humana que ja es pràctica habitual a l'Europa comunitària.

Ismael Belda

